

Szerkesztő-égi iroda

Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületében, hova
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:

POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hova a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnapon.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 ft — kr.
Fél évre . . . 3 ft — kr.
Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasabos petit-szeret, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlter sora 15 kr.

Az iparosság kérdéséhez

S.-Sztgyörgy, jun. 10.

II.

Az ipar fejlesztésének leghatalmasabb rugó: a hozzáfűzött számtalan bal és előítéletek eloszlatása, az iparosság iránti érzület felébresztése, minden leendő iparos számára a kellő műveltség biztosítása és végre oly rendszabályok hozatala a melyek a szorgalmat és jelest előre segítik a nem iparosnak valót pedig leszorítják a térről.

Ezek természetesen még mind a pium desideriumok sorába tartoznak, de erős akarat és kitartással mindnyájan átküzdhetők.

Mindenek előtt az ipatosoknak kell magukért tenni. Folytonos művelődés és a készítmények tökéletesítése által odaátörökedni, hogy a társadalmi élet színvonalára jussanak, hogy egy oly erős középosztály alkossanak, a mely a külföldivel minden irányban versenyre kelhessen és végre a mennyiben az adott körülmények között lehetséges minden oly külföldi gyártmányt kiszorítani az országból, a melyet itthon is meglehet készíteni.

Politikus nemzet vagyunk. Nálunk mindenki hivatást és jogot érez magában a kormány eljárásait bírálgatni, latolgatni s valahányszor dolgai nem úgy folynak mint ő akarná, a kormányra appellálni, attól várva bajainak orvoslását, jólétének emelését.

Pedig a legtöbbször bajaink, nyomorúságaink, indító oka bennünk rejlik. Nem vagyunk eléggé praktikusok, irtóznak a munkától, gazdálkodni meg éppen nem tudunk. A legdemokratikusabb állam is csak úgy állhat fenn, ha annak alkotó elemei, a polgárok igyekeznek minden lehető módon annak céljait elősegíteni,

ha minden egyes polgár betöltötte becsülettel hivatását, nem várva azt, hogy mások tegyék érte.

Franciaország sem erkölcsi, vagy társadalmi, sem ipari tekintetben nem képes a respublika áldásai alatt nagyobb haladást felmutatni, mint a császárság korában. A mennyiben haladás latszanék, azt egyenesen a tudományok emelkedése és népszerűsítésének lehet köszönni. A mily mértékben terjednek a demagogikus elvek, oly mértékben szaporodik a demagogok, a dologkerülő politikusok száma.

Elég bizonyosság erre az újabb időben megindult nihilista mozgalom.

E kitérést csak azért tettem, hogy átlásítsak iparosaink, miszerint nem a kormányok egészen okai az iparfejlettségének, s bár mennyire igazságnak is nálunk egyes hazafiatalan agitatorok a kormány ellen, az senkit sem gátol munkája teljesítésében, sem abban, hogy belőle jó és vagyonos iparos ne lehessen.

Hogy csak direct a kormányra való támaszkodás balfelfogás eredménye, azt nevesebb iparosaink nagy része átlátta, s a második iparos congressuson, mely csak most tartatott meg Budapesten annak kifejezését is adott Ezen congressuson előterjesztett háttározati javaslatok, a melyek minnyáján iparunk emelkedését célozzák annyira practicusok, hogy azoknak keresztülvitelét, minden egyes iparosnak a legmelegebben pártolni és elősegíteni kell.

Ezen congressuson merült fel azon kérdés is, hogy oly iparos iskolákat állítsanak, a melyekben theoretikus ismeretek elsajátítása mellett gond legyen fordítva arra is, hogy az ifjak jól berendezett műhelyekben, jó mesterek vezetésével mellett gyakorlati kiképzést is nyerjenek. Ez mind nagyon szép, csak attól tartok,

hogy az ifjak igen is theoreticusok lesznek s ennek a gyakorlati felállítására is éppen e téren tévedtek leginkább, úgy hogy az inen kiképzett tanulóknak csak igen kevés percentje válik be jó gyakorlati gazdáknak.

Ki kell törvéniileg mondani, hogy minden iparos tanoncnak legalább is 14 évesnek kell lenni midőn valame y műhelybe belép s végzetni 4 gynn-sialis osztályt, vagy felsőbb népiskolát. A ki ezen osztályokról nem képes bizonyítványt előmutatni, az a mesterek által elutasíttassék.

Az in-si évi terjedjen három évre s ekkor fe szabadulván csakugyan 3 évet töltsön el saját mestere, vagy más mester műhelyében. Aztán nyújtassék alkalom arra hogy távolabbi városok, esetleg külföldi mesterek műhelyét is legalább két évi látogathassa. Ezen idő leteltével, ha saját javára üzletet akar nyitani köteleztessék arra, hogy egy az üzleti dolgokba vágó theoretikus ismeretkből, valamint az illető kézműipar gyakorlati részéből egy arra kinevezett vizsgáló bizottság előtt vizsgálatot álljon ki. Ha e bizottság megvan győződve arról, hogy az illető feddhetlen életű és szorgalmas, mesterségét érti és annak célját fel fogni képes, akkor adassék meg neki azon jog, hogy üzletet nyithasson. Csak diplomatikus mesterek élvezhessenek polgári jogokat. Ily gondolatok igaz, hogy a régi céhrendszer eszméjét idézik fel emlékünkből s tán sokan osszidassággal vádolhatnák — mindazonáltal megvagyok győződve arról, hogy csak ily, vagy ehez hasonló rendszabályok által lehet iparunkat a helyes fejlődés útjára terelni s azon folytonosan tökéletesíteni.

rzn.

TÁRCA.

A senki gyermeke.

— Egy orvos emlékeiből. —

— Csalódik grófnő. Sőt inkább ; a regénynek még folytatása is van.

— Mondja hát, mondja tovább — szólott a grófnő látható izgatottsággal. — Ön megtudta a gyermek születel, vagy anyját legalább, mi? S kiderült, hogy legalább is az udvari körökhöz tartoznak?

— Nem, grófnő. Ezeket nem tudtam meg; nem is kerestem. A gyermekkel azonban találkoztam később.

— Ah ne mondja! S hogyan történt ez érdekes fölismerés?

— Egy kis kertem van a város közelében, a hol néha napszámosoknál dolgoztatok. Egy reggel beállit hozzám egy czi asszony, munkát keresve. Felfogtam. Volt vele egy vézna, fonnyadt gyermek mintegy három éves. Sápadt, sovány arca részvétre indított s kérdém anyját, hogy talán valami baja van.

— Mi baja volna! Hogy olyan uri színű? Hát hiszem ezek az uri gyerekek mind ilyenek.

— Hát ez nem a kend gyermeke!

— Tudja isten, hogy kié. Hozzám egy hozta el a zsidó, a ki az efféle gyerekekkel kereskedik. Töle kapom a tartást is, hónaponként nyolc forintot. Hogy ő mit kap, azt nem tudom. De vigyázok is rá, a mint tisztük látni. Soha sem hagyom el magamtól.

Ölömbe vettem a szegény gyermeket nagy okos szemei félve függtek rajtam, mi alatt megtapogattam vékony kis karjait.

Aztán van kendnek több is ily gyermeke, — kérdém az asszonyt:

— Volt. De bizony most csak ez az egy van. Tetszik tudni, sok az irigy ember. Aztán a zsidó is annak adja inkább, a ki kevesebbet tartja el, — mert annál több marad neki. De van nálunk olyan is elég, a kinek nyolc-tíz is van, s abból

négyet is szoptat egyszerre, pedig neki magának már négy esztendeje, hogy nem volt gyermeke.

— S hogy győzi ápolni?

— Hát hiszem, kérem alásán, mi ápolás kell az ilyeneknek? Ha az isten el akarja venni, elveszi, ha tejbevajba fűrészjük is. Gyenge nyápicz teremtés a legtöbbje. A melyek meg erős, megél, ha mindjárt habart habot szopik is. No, de meg nem is adhatunk nekik csukoládét azért a rongyos 8 forintért. Azután meg a legtöbbjének el is tűnik az anyja s a zsidó nem fizet. Hát azután miből tápláljuk, miből ruházzák az ilyet? Biz az elpusztult végre s meg a kakas se kukorikol utána. De még az is megcsik, hogy egyik-másik azért kap pénzt hogy megvitte a halál híret a gyerekeknek. Mert van ám ilyen szüle. . . .

— Azóta, grófnő, magam is meggyőződtem, hogy ez az asszony igazat beszél. Bajártam azokat a helységeket, melyekbe a „senki gyermekeit” viszik, „ápolás végett” s a mit ott tapasztaltam, minden fogalmat meghalad. Hisz a grófnő bizony nyál olvasta a Kuthy „Hazai rejtelmei” s emlékszik még a „vörös dajkára”. Állíthatom asszonyom hogy az nemhogy a felcsigázott költői fantázia tulzása lenne, hanem még halvány másolata sincs a valónak. Csak egyszer menjen végig a grófnő e helységek valamely utcáján, minden szemétdombon minden ház előtti csatornalefolyás körül ötével-hatával fog ön látni ilyen nyomorult gyermekeket elcsenevezett testtel szomorú, kiaszott arcokkal, lomhán lézengve, többnyire sírva, elkényesztve nem úgy mint ama gyermekek vidám csoportja, melyen meglátszik a szülei gond, szeretet nyoma, mely játszik, ujong kacag, pajkoskodik s elevenen zsong és majd kicsattan az egészségtől. Ezek csak árnyéka a gyermekeknek, nem gyermekek. Az orvos, ha rátekin, megmondhatja nekik, hány hétig él. A legnagyobb részét éhen vagy oly táplálékkal ölik el, melytől biztosan el kell vesnie. Némelyiknek ütések kék és véres foltjai látszanak kis testén s a fele e gyermekeknek már ily kiskorába nyomorék, megroppant derékka, kifacapult lábbal, vagy béna kézzel.

— De hát a megjegyzett gyermek? kérdé a grófnő türelmetlenül, — arról ön egészen elfeledkezik.

— A megjegyzett gyermek az volt, melyet az ölömbe tartottam. Kissé lecsuszott válláról szennyes ingecskeje s nem csekély meglepetésemre megpillantottam a négy himlőhelyet. Azonnal eszembe jutott ama rejtélyes éjszaka s hirtelen meg néztem a gyermek másik vállát is. Ott volt a három himlőhely egy sorjában. Összevettem az időt a gyermek korával. Minden összevágott.

— Nem látogatták meg a gyermeket szülei soha? kérdém a parasztagasszonyt.

— Nem uram, de egyszer magához vette a zsidó, mint mondá, hogy megmutassa az anyjának, a ki igen nagy uri dáma. — És rendszeren kapom a nyolc forintomat, hát mit törődjem én a többivel? . . .

— Én aztán, asszonyom folyvást figyelemmel kísértem a gyermek sorát. Többször meglátogattam az asszonyt s buzdítottam, hogy csak viseljen rá, gondot s volt gondom rá, hogy a buzdítás ne csak pusztá szóból álljon.

— Isten áldja meg érte! — mondá a grófnő igaz bensőségről tanuskodó hangon. — Hát aztán?

— Mikor a gyermek növekedett, elkértem az asszonytól. Ő ezért rendszeren kapta a 8 forintját, s mindig beszámolhatott a gyermekkel, ha arra kerül a sor. A fiu szépen fejlett, magához tért nálam csinos fickó vált belőle, eszes, okos. Búszkeségem telt benne, hogy embert faragok a senki fiából. Gondoltam magamban: neked nincs gyermeked, hát ez legyen a tied, a kit a sors már két ízben hozott ily csodálatos módon utadba. Neveld föl derék, becsületes embernek s adj neki nevet. Lehetett már egy 15 éves. Egy nap haza térve, szállásomat tárva nyitva, fiokjaimat feltörve találok. Harminc évi keserves keresetemnek legnagyobb része oda. — Nem lehetett kétségem benne: a „senki fia” vitte el.

— Ah, a szerencsétlen! S nem kerestette? kérdé a grófnő izgatottan.

— Igen, de hiába. Nem került meg s én nem is találkoztam vele, csak tegnap.